

bruten, samt torparen förbjöds att taga någon vidare befattning med den senare. Detta oaktadt hade han i år icke blott brännt och besått den huggna sveden, utan ytterligare fällt en ny sved för nästkommande år.

På anmälan af forstpersonalen hade Länsman med sequester belagt grödan på den besådda sveden, hvarefter torparen skulle i vanlig ordning tilltalas för återkningen. Men innan detta skedde dog karlen. Så stod saken, då jag kom till socknen. Den i ytterst fattiga omständigheter med flere små barn efterlemnade enkan infann sig vid sammankomsten med allmogen och anmälte förhållandet, hvilket äfven af kronobetjeningen och forstpersonalen besannades, samt begärte att af särskild nåd få skörda grödan från den besådda sveden. Då efter den egentliga åverkarens död allt öfrigt ansvar måste falla, ansåg jag, med afseende å de bevakande omständigheterna och med beslagarens begifvande samt öfvertygad om, att denna åtgärd skulle af Kejserliga Senaten godkännas, mig böra tillåta enkan att taga grödan. Denna tillåtelse föregicks dock af en allvarlig föreställning till den församlade menigheten.

Om Skolorna i Preussen.

Berlin den 8 December 1860.

I glädjen öfver att sent omsider få anträda min resa lofvade jag, något obetänkt, att tid efter annan sända dig underrättelser om skolväsendet i de länder jag genomfarit. Nu står jag redan färdig att lemna Berlin och än är detta löfte ouppfyldt. Härtill är dock icke glömska skulden, icke heller brist på lust eller ämne. Tid och tillfälle hafva saknats. Från Götheborg skulle jag gerna sagt dig ett och annat om Sveriges skolor, men otålig, i följd af opåräknadt uppehåll i Stockholm, gaf jag mig

icke ens så mycket ro, utan skyndade till Christiania. Under de åtta dagar jag dröjde i Norrige var mig hvarje timma nödig för att något när komma in i dervarande skolförhållanden. I Köpenhamn förlorade jag en vecka till följd af illamående, och den tid, jag derutöfver ansåg mig kunna och böra använda i och för Danmark, var knapp nog. Hamburg egnade sig än mindre till hvilopunkt. Jag ankom alltså hit i föresats att innan jag företog något vidare skildra skolväsendet i Skandinaviens trenne riken; jag ville det så mycket mera, som mitt medförda material, bestående af progamer, förordningar, förslager, betänkanden, tids- och flygskrifter m. m. vuxit till en börda, som kom bärarene att svära och jernvägskassörerna att taxera mig utöfver höfvan. — Här gick mig dock den tyska pedagogiken strax från början så tätt in på lifvet, att jag nödgades uppgifva alla tankar på Skandinavien. Derom således en annan gång.

Nu deremot några ord om Preussens eller rättare Berlins skolor. Jag säger med afsigt skolor, icke skolväsende; ty jag vill lemna å sido till och med de beryktade "tre Preussiska regulativen", angående hvilka, i parentes sagdt, en temmeligen fullständig litteratur ligger framför mig, och endast hålla mig till det faktiska. Historik, kritik m. m. skulle nemligen föra mig längre än tid och tillfälle medgifva. Måhända är äfven du bäst belåten med att se och höra med egna ögon och öron; af andras tankar och reflexioner får mången nuförtiden mer än nog.

Preussen är, såsom du vet, icke blott den mest exercerade, utan ock den mest skolade stat i världen. Hvar sjette käft är här utsatt för skolmästarens näfvar.*

* Du finner detta uttryckt mycket opassande, icke sannt? Jag gör så med, vet ock, att det hvilat på en i grunden falak åskådning; men förtrytelsen öfver att här ett par gånger hafva sett piltens kind rodna efter beröring med mästarens labb tillåter mig ej att stryka.